

Sygn. akt II CSK 717/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Zbigniew Kwaśniewski

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z powództwa "S. E." Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością

przeciwko "S. Centrum Renowacyjne" Spółce

z ograniczoną odpowiedzialnością

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 11 lipca 2012 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 28 lipca 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy uwzględniając częściowo powództwo „S. E.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zasądził od pozwanego S. Centrum Renowacyjnego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością kwotę 79.051,50 złotych tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z zabudowanej nieruchomości położonej w S. przy ul. Ś. 43.

Na skutek apelacji strony pozwanej, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 lipca 2011 r. zmienił uwzględniający powództwo wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, powództwo oddalił i zasądził od powódki na rzecz pozwanej koszty procesu za obie instancje. Sąd odwoławczy uznał, że pozwana nie władała faktycznie lokalami znajdującymi się w budynku a zajmowali je najemcy jako posiadacze zależni. Dlatego powódce nie przysługuje wobec pozwanej roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z lokali dochodzone na podstawie art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c.

Powodowa spółka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji. Opierając ją na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 3 k.p.c. powódka zarzuciła naruszenie art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. a także art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2, 222 § 1 oraz art. 230 k.c., art. 336, 339 k.c. i w końcu art. 21 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 1 Protokołu Nr 1 i 4 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu z dnia 20 marca 1952 r. oraz sporządzonego w Strasburgu dnia 16 września 1963 r. Na tej podstawie powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W związku z wynikającym z treści art. 398¹³ § 1 k.p.c. nakazem wzięcia przez Sąd Najwyższy pod rozwagę z urzędu, w granicach zaskarżenia, nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji, a zatem niezależnie od tego, czy został postawiony zarzut tej treści w skardze kasacyjnej, w pierwszej kolejności wymaga rozważenia kwestia ważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Potrzeba ta wiąże się z uczestnictwem K. G., sędziego innego sądu - delegowanego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego, na podstawie art. 77 § 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, ze zm. - dalej jako u.s.p.) - w składzie Sądu Apelacyjnego, który wydał

zaskarżony skargą kasacyjną wyrok. Zgodnie z decyzją Prezesa Sądu Apelacyjnego K. G. sędziego Sądu Okręgowego w S. został delegowany do orzekania w Sądzie Apelacyjnym tylko w dniu 14 lipca 2011 r. W tym dniu Sąd Apelacyjny z udziałem sędziego delegowanego przeprowadził rozprawę i po jej zamknięciu odroczył ogłoszenie orzeczenia do dnia 28 lipca 2011 r. Z sentencji zaskarżonego wyroku wydanego w składzie z udziałem sędziego K. G. wynika, że wyrok został wydany dnia 28 lipca 2011 r. po rozpoznaniu sprawy w dniu 14 lipca 2011 r.

Delegowanie na podstawie art. 77 § 8 u.s.p., umożliwiające czasowe przenoszenie sędziego do innego sądu (na inne miejsce służbowe), oznacza niewątpliwie upoważnienie do pełnienia wszystkich obowiązków sędziowskich we wskazanym sądzie, w czasie określonym w zarządzeniu o delegowaniu. Delegowanie obejmuje zatem uczestniczenie w rozprawie (posiedzeniu), naradzie, wydaniu wyroku i ogłoszeniu wyroku lub postanowienia co do istoty w postępowaniu nieprocesowym (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 r., I CSK 87/06; z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 500/07 - niepubl.). Zgodnie z treścią art. 326 § 1 k.p.c. ogłoszenie wyroku powinno nastąpić na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę. Jednakże w sprawie zawilej sąd może odroczyć ogłoszenie wyroku na czas do dwóch tygodni. Wówczas daty rozpoznania sprawy i wydania wyroku będą różne, co potwierdza również sentencja wyroku Sądu Apelacyjnego. Zgodnie z art. 324 § 1 k.p.c. sąd wydaje wyrok po niejawnym naradzie sędziów, która obejmuje dyskusję, głosowanie nad mającym zapaść orzeczeniem i zasadniczymi powodami rozstrzygnięcia oraz spisanie sentencji. Sentencję wyroku podpisuje cały skład sądu. Wszystkie te czynności muszą być dokonywane przez sędziów, przed którymi odbyła się rozprawa poprzedzająca bezpośrednio wydanie wyroku (art. 323 k.p.c.). Jedynie w odniesieniu do ogłoszenia orzeczenia, które wprowadzie nie jest czynnością składającą się na wyrokowanie w ścisłym tego słowa znaczeniu, ale stanowi kreatywny element wydania wyroku w jego szerokim znaczeniu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., I CK 298/05, OSNC 2006, nr 9, poz. 152 oraz uchwałę z dnia 22 lutego 2007 r., III CZP 160/06, OSNC 2008, nr 1, poz. 7), w art. 326 § 2 k.p.c. dopuszcza się wyjątek dokonania

odroczonego ogłoszenia orzeczenia przez przewodniczącego lub sędziego sprawozdawcę.

W świetle przytoczonych regulacji dotyczących aktu „wydania wyroku”, nie może, zdaniem Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę kasacyjną powódki, budzić wątpliwości, że wszystkie czynności jurysdykcyjne sędziego delegowanego do innego sądu, podjęte w tym sądzie, muszą mieścić się w czasie delegacji sędziego określonym w zarządzeniu prezesa. Czynności podjęte przez tego sędziego przed czasem delegacji lub po jego upływie nie mają podstawy prawnej i są czynnościami sędziego niewłaściwego, dokonanymi poza kompetencją oraz obszarem jurysdykcji.

Tymi, między innymi, względami kierował się Sąd Najwyższy przyjmując w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 24 maja 2012 r. (III CZP 77/11, niepubl.), że delegowanie sędziego przez prezesa sądu apelacyjnego - na podstawie art. 77 § 8 i 9 ustawy u.s.p. - do pełnienia obowiązków w innym sądzie nie upoważnia tego sędziego do ogłoszenia, po upływie okresu delegacji, wyroku wydanego z jego udziałem. Wyrażone w uchwale stanowisko odnosi się także do wydania wyroku tj. podjęcia rozstrzygnięcia i podpisania sentencji przez sędziego delegowanego po upływie okresu delegacji, które w aspekcie czasowym i co do zasady w aspekcie osobowym (zob. art. 326 § 2 zdanie trzecie k.p.c.) pokrywa się z aktem ogłoszenia wyroku (zob. też wyrok Sądu Najwyższego dnia 9 grudnia 2009 r. IV CSK 193/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 90 a także postanowienie z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZP 48/09, OSNC-ZD 2010, nr B, poz. 53).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wymienionej uchwały wskazał, że jest oczywiste, że jeżeli delegacja sędziego biorącego udział w rozprawie i posiedzeniu, na którym odroczone ogłoszenie wyroku, nie obejmowała okresu po odbyciu rozprawy i jej zamknięciu, sędzia ten nie mógłby już dokonać jakiegokolwiek czynności jurysdykcyjnej, tj. nie tylko nie mógłby podpisać sentencji, ale także nie mógłby brać udziału w dodatkowej naradzie, uzgadniać rozstrzygnięcia jego motywów itp. Gdyby tej czynności dokonał, doszłoby do naruszenia przepisów o składzie sądu, a w konsekwencji do nieważności postępowania, jest bowiem oczywiste, że sąd powinien być należycie obsadzony aż do chwili ogłoszenia wyroku. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie podzielił odmiennych poglądów

wyrażonych we wcześniejszych orzeczeniach opartych na rozszerzającej wykładni art. 77 § 8 u.s.p..(zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 r., I CSK 87/06, Prawo Bankowe, 2007, nr 1, poz. 21; z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 79/08, niepubl. a także postanowienie z dnia 30 maja 2008 r., III CSK 10/08, niepubl.) Podkreślił, że przepisy o delegacji sędziów mają charakter wyjątkowy oraz upoważniający, wszelkie więc wątpliwości powinny być interpretowane w kierunku ocalenia zasady, z której wynika, że sędzia wykonuje władzę tylko w tym sądzie, w którym ma swoje miejsce służbowe (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2002 r., I KZP 28/02, oraz z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 81/07, OSNC 2007 nr 10, poz. 154 a także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r., K 45/07, OTK-A Zb. Urz. 2009, nr 1, poz. 3). Tym bardziej nieuzasadnione jest wnioskowanie, że jeżeli ogłoszenie wyroku odroczone po zamknięciu rozprawy w czasie delegacji, to obejmuje ona także okres (dalsze dni), w którym dochodzi do ogłoszenia wyroku. Delegacja nie powinna być rozumiana jako upoważnienie do wzięcia udziału w określonej sprawie lub innej czynności jurysdykcyjnej; oznacza poszerzenie władzy sędziego na określony czas w określonym sądzie, we wszystkich sprawach wynikających z właściwości rzeczowej i miejscowej tego sądu.

Z tych wszystkich względów, ponieważ skład sądu wydającego zaskarżony wyrok w dniu 28 lipca 2011 r., z udziałem sędziego innego sądu, którego delegacja do orzekania upłynęła przed tym dniem, był sprzeczny z prawem, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 379 pkt 4 k.p.c. orzekł jak wyżej.